

دائرة المعارف بزرگ طب اسلامی

ج ۶

□ راهنمای درمان طبیعی در طب اسلامی

□ گیاهان، داروی طبیعی انسان

□ دفاع از طب اسلامی و سنتی

□ نبض، فصد و اخلاط

مؤلف:

آیت الله دین محمد علی

سرشناسه: نورانی، مصطفی، ۱۳۸۲ - ۱۳۰۵
عنوان و نام پدید آورنده: دایرة المعارف طب اسلامی / مؤلف مصطفی نورانی
مشخصات نشر: اراک، یوحنا، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهری: ۶۷۲ ص، ج ۶
شابک دوره: ۱-۴ - ۹۵۰۴۱ - ۹۵۰۴۰ - ۹۷۸ - ISBN
شابک: ۶-۷ - ۹۵۰۴۱ - ۹۵۰۴۰ - ۹۷۸ - ISBN
وضعیت فهرست نویسی:
عنوان دیگر: دایرة المعارف طب اسلامی
موضوع: پزشکی اسلامی - دایرة المعارف ها
رده بندهی کنگره: ۹۵۰۴۱ / ۳ / ۱۲۸ R
رده بندهی دیویی: ۶۱۰/۳
شماره کتابشناسی ملی: ۲۲۷۵۲۸۵

دایرة المعارف بزرگ طب اسلامی (جلد ۶)

مؤلف: آیت الله مصطفی نورانی
ناشر: یوحنا
شابک دوره: ۱-۴ - ۹۵۰۴۱ - ۹۵۰۴۰ - ۹۷۸ - ISBN
شابک: ۶-۷ - ۹۵۰۴۱ - ۹۵۰۴۰ - ۹۷۸ - ISBN
قیمت دوره ۹ جلدی ۲۰۰۰۰۰ (دویست هزار) تومان
کلیه حقوق برای ناشر محفوظ می باشد.

دفتر اراک: ابتدای خیابان شهید بهشتی

پاساژ اسلامی / طبقه سوم انتشارات یوحنا

تلفن: ۰۸۶ - ۳۲۲۲۱۶۰۱۸ همراه: ۰۹۱۸۳۶۲۲۴۵۲

دفتر قم: خیابان معلم - معلم ۱۰ - کوچه ۵ (شهید فلسفی) پلاک ۴

همراه: ۰۹۱۲۳۹۰۸۴۷۵ - ۰۹۱۲۶۵۱۸۰۳۶

تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۷۴۸۳۷۰ - ۳۷۸۳۶۹۱۳

فهرست مطالب

□ راهنمای درمان طبیعی در طب اسلامی

۲۶		اهدأ
۲۷		مقدمه
۳۳		آیا علم طب از راه وحی به مردم رسیده است؟
۳۳		نقش روایات اسلامی در علم طب
۳۴		درمان طبیعی چیست؟
۳۶		اصول اساسی درمان طبیعی
۳۷		علوم در قرآن
۳۹		دین و علوم
۴۱		نقش کتابهای اسلامی در تکامل علم
۴۲		نقش طب اسلامی در جهان
۴۳		گیاه درمانی
۴۵		اهداف احیای طب اسلامی و داروهای سنتی
۴۶		معرفی نمونه‌هایی از گیاهان دارویی
۴۸		معالجه و پیشگیری از اسید زخمهای دستگاه گوارش
۴۹		روش درمان اسید زخمها با آب خالص

۵۰	شناخت جدید از هیستامین
۵۰	درمان روماتیسم، نقرس و سیاتیک به روش ابن سینا
۵۱	مرهم‌ها
۵۱	درمان مفاصل سخت و میان تهی
۵۱	داروهای منفصله (تاول زا)
۵۲	مادهٔ بادزا در مفاصل
۵۲	گرم مزاجی قلب
۵۳	خشک مزاجی قلب
۵۳	تر مزاجی قلبی
۵۳	یبوست
۵۵	منجر شدن یبوست مزمن به سرطان مقعد و روده‌ها
۵۶	زخم و تعفن روده
۵۶	یبوست و بارداری
۵۷	طبیاع و اثر خوراک و دارو
۵۹	حبس خون بواسیر
۵۹	تأثیر محیط و اثرات غذاها و داروها در بدن
۵۹	بیماریهای کلیوی
۵۹	فشارخون
۶۰	فساد خون
۶۰	آسم
۶۰	بیماریهای سودایی (دیاتریک)
۶۱	روماتیسم، سیاتیک
۶۱	ورم مفاصل و نقرس
۶۱	سیاتیک و کمر درد
۶۲	صرع

فهرست ۷

خشکی بینی ۶۲

سیلان منی ۶۲

سرعت انزال و ناتوانی (عنت) ۶۳

عوارض قلبی ۶۳

عوارض کبدی ناشی از یبوست ۶۳

روماتیسم عصبی ۶۴

مواد قندی یا گلو سیدی ۶۴

عسل ۶۵

عسل چیست و زنبور آن را چگونه درست می‌کند؟ ۶۶

توت سفید ۶۷

خرما ۶۷

درمان فراموشی و تخیل و فساد فکر ۶۷

طرز تهیه قطران گیاهی ۶۸

نظرات ابن سینا در باره بیماریهای زنان و تطبیق آن با متون جدید پزشکی ۷۰

مهمترین علل نازایی ۷۱

کجراهی های زهدان ۷۱

طرز قرار گرفتن بیمار برای معاینه زهدان ۷۶

معاینه زهدان توسط ماماهاى تحصیل کرده قدیم ۷۷

معاینه با وسیله توشه واژینال و اسپکولوم در قدیم ۷۷

توقف جراحی بیماریهای زنان به مدت نه قرن ۸۰

تعریف کجراهیهای زهدان در کتاب قانون ابن سینا ۸۰

قطع قاعدگی ۸۲

چاقی و لاغری زیاد ۸۲

ضایعات دستگاه تناسلی زنان ۸۳

هیجانات روحی ۸۳

۸۴	افراط در مقاربت
۸۶	اختلالات متابولیسم و سوء تغذیه
۸۹	اختلالات هورمونی
۹۰	امراض رحم
۹۲	بیماریهای کودکان
۹۳	کودک دوران تمدن
۹۴	بیماریهای معده و روده
۹۵	قولنج کودک
۹۶	یبوست در کودکان
۹۷	اسهال ساده
۹۷	اسهال عفونی یا ورم روده
۹۸	اسهال خونی
۹۸	استفراغ
۹۹	بیماریهای قلبی
۱۰۰	برونشیت
۱۰۱	سرماخوردگی معمولی
۱۰۲	خناق غشایی
۱۰۲	خناق کاذب (خناق تشنجی)
۱۰۳	ذات الجنب
۱۰۴	ذات الریه
۱۰۶	سیاه سرفه
۱۰۷	بزرگ شدن لوزه‌ها و گره‌های لنفی ادنوئید
۱۰۹	بیماریهای پوستی
۱۱۰	جوش صورت
۱۱۱	ریزش قطعه‌ای موی سر

۱۱۲	 کچلی
۱۱۳	 کورک
۱۱۴	 کفگیرک
۱۱۴	 شوره سر
۱۱۵	 تورم و التهاب پوست
۱۱۵	 بیماریهای مفصلی و عفونتهای روماتیسمی
۱۱۶	 ورم قولون
۱۱۷	 قولنج
۱۱۹	 یبوست و ورم سیگموئید و راست روده و بواسیر
۱۲۰	 گشودن خون بواسیر
۱۲۰	 روش جلوگیری از خون بواسیر
۱۲۲	 حبس خون بواسیر
۱۲۲	 خروج مقعد
۱۲۴	 اثرات غذاها و داروها در بدن
۱۲۵	 اورمی - دیفتری
۱۲۶	 آزوتومی
۱۲۶	 لقوه
۱۲۷	 درمان سرسام
۱۲۸	 چیزهایی که بدن را چاق و لاغر می کند
۱۲۸	 اصول و مبانی نسخه پیچی گیاهی
۱۲۹	 تهیه و مصرف پودر
۱۲۹	 ضماد کمپرس
۱۳۰	 داروهای مخصوص شستشو
۱۳۰	 استفاده از داروهای گیاهی در حمام
۱۳۰	 داروهای معالج سرفه

۱۳۱	داروهای معالج معده
۱۳۱	داروهای مقوی معده
۱۳۱	قیره
۱۳۱	نروک
۱۳۲	سرخک
۱۳۲	آبله
۱۳۳	کزاز
۱۳۳	فلج
۱۳۶	علل نقصان شهوت و سرعت انزال و علاج هردو
۱۳۷	علاج نقصان باه
۱۳۸	زالو
۱۳۸	علاج زالو
۱۳۹	چسبیدن زالو به حلق
۱۳۹	علائم بیماری سل
۱۴۰	بیماریهای باسیل سل
۱۴۱	درمان ریه با آنتی بیوتیکها
۱۴۲	بیماری آسم و مداوایش
۱۴۲	ترس از آب!
۱۴۳	طاعون
۱۴۵	شایعترین علل کمخونی
۱۴۵	وجود خون در مدفوع
۱۴۵	انتقال خون
۱۴۶	فوریت‌های افزایش فشارخون شریانی
۱۴۶	نمک خوراکی و فشارخون
۱۴۶	افزایش گلوکز خون با مصرف کربوهیدراتها

فهرست ۱۱

خطر جراحی در بیماران چاق	۱۴۸
چرا کودک شما استفراغ می‌کند؟	۱۴۸
علل استفراغ شیرخواران	۱۴۹
تاریخچه و روش درمان سرطان در طب سنتی ایران	۱۵۱
علت شناسی سرطان	۱۵۳
داروی ضد سرطان	۱۵۴
سرطان	۱۵۴
معالجه سرطان	۱۵۵
علل عدم علاج سرطان	۱۵۶
اثرات سرطان زایی استروئیدها	۱۵۶
علائم سرطان	۱۵۷
علل مهم سرطان	۱۵۷
اقسام سرطان	۱۵۸
اسکریوت	۱۵۸
نشانه‌های پلی گلوبولی و درمان آن	۱۵۹
عمده‌ترین خطرهای سختی سرخرگها	۱۶۰
چندین نسخه از معصومین علیه السلام	۱۶۰
شراب حلال	۱۶۵
دستور تدبیر خبث الحديد	۱۶۶
ضعف اعصاب و غصه (مالیخولیا)	۱۶۷
بلغم، بوی بد دهان، و سستی دهان	۱۶۷
صدای شکم	۱۶۷
عطش و فشارخون و ضعف معده و	۱۶۸
بوی دهان، لثه، نطفه، تب	۱۶۸
استسقا	۱۶۸

۱۶۸	نفس تنگی
۱۶۸	سخت ادرار کردن، تب، سر درد، درد چشم و.....
۱۶۹	دیر باز شدن زبان کودک
۱۶۹	قطع نشدن خون حیض
۱۶۹	سر درد (احتمالاً سینوزیت)
۱۶۹	پیسی
۱۶۹	ذات الجنب
۱۷۲	زخم کبد
۱۷۵	اطریفل اسطوخودوس
۱۷۶	اطریفل
۱۹۴	نهی از بعضی چیزها در روایات
۱۹۵	شیمی پزشکی رازی
۱۹۵	داروی بیهوشی
۱۹۷	معالجه زخم و استسقا
۱۹۷	عمل جراحی به امر پیامبر ﷺ
۱۹۸	بریدن رگ به امر رسول خدا ﷺ
۱۹۸	عمل جراحی در زمان رسول خدا ﷺ
۱۹۹	معالجه مسموم و گزیدگی مار و عقرب
۱۹۹	حمام داروی دردها
۲۰۰	ساخت معجونی باتعلیم امام علی علیه السلام
۲۰۰	درمان صفرا و کرم
۲۰۰	مرض برص
۲۰۱	معالجه وبا
۲۰۱	ضد بلغم
۲۰۲	سعد و استحکام دندان

۲۰۲	سعد و مرض بواسیر و محکم کردن دندان
۲۰۲	دنبه و مرض عرق النسا
۲۰۳	مرض استسقا و بول شتر
۲۰۳	حنا و مرض صداع (سر درد) و پادرد
۲۰۳	حصیر و معالجه زخم و جراحت
۲۰۴	کشتن کرم شکم با خرما
۲۰۴	مرض طاعون
۲۰۵	درد دندان
۲۰۵	دفع سموم
۲۰۶	معالجه کرم شکم
۲۰۶	توضیح پیرامون برخی گیاهان دارویی
۲۰۷	برخورد پیامبر با بیماران
۲۰۷	دستور ساخت معجونی از پیامبران
۲۰۸	باز هم معجونی دیگر
۲۰۹	ساختمان بدن انسان
۲۱۰	آمار رگها و استخوانها و عصبهای انسان
۲۱۰	علت نروئیدن مو در کف دست
۲۱۱	علت ریش دار بودن مرد
۲۱۱	برخورد امام صادق علیه السلام و ابوحنیفه
۲۱۲	چگونگی آفرینش آدم
۲۱۳	تجویز داروی جامع
۲۱۴	یک معجزه غذایی
۲۱۵	داروی جامع ضد زهر و غیره
۲۲۰	باز هم دارویی از رسول خدا صلی الله علیه و آله
۲۲۳	منافع و مواضع حجامت

۲۲۳	داستان حجامت امام علی (علیه السلام) توسط طبیب مسیحی
۲۲۷	معالجه با قی و اسهال
۲۲۷	معالجه با حقنه (اماله)
۲۲۸	درد چشم
۲۳۱	درد گوش
۲۳۲	بخور مریم برای صرع و غش و اختلال دماغ
۲۳۴	مرض سرمازدگی دندان و زبان و دهان
۲۳۵	سرماخوردگی
۲۳۶	عطش و خشکی دهان
۲۳۶	جذام (خوره و آکله و ریخته شدن موی)
۲۳۷	درد درون
۲۳۷	مرض طحال (سپرز)
۲۳۸	درد خاصره
۲۳۸	معالجه دردهای درون و خاصره
۲۳۹	دفع زالو با برف
۲۳۹	دفع زالو با آب گرم
۲۴۰	مرض شکم و اسهال
۲۴۱	درمان اسهال، برنج و پیه
۲۴۲	زحیر
۲۴۲	اسهال و نفس تنگی
۲۴۳	برنج و شکم درد
۲۴۴	طین ارمنی و اسهال
۲۴۴	معجون برای مرض معده
۲۴۴	روغن حنظل و دندان درد
۲۴۶	بول شتر و نفس تنگی

۲۴۶	ضعف و حزاء
۲۴۶	رابطه ضعف اعصاب با غم و غصه
۲۴۷	استفاده از هریسه
۲۴۸	مرض سل
۲۴۹	سعال (سرفه کردن)
۲۵۰	درمان باد خبیث
۲۵۱	چهار چیز امان است از چهار چیز
۲۵۱	زکام ضد جذام و دمل ضد برص
۲۵۲	زکام
۲۵۲	زخم جلدی
۲۵۳	داروی امام حسن عسکری علیه السلام بر زخم متوکل
۲۵۴	درد پشت و شکم
۲۵۵	معجونی برای سنگ مثانه و کلیه
۲۵۵	تقطیرالبول
۲۵۶	جریان خون
۲۵۶	عرق النساء
۲۵۷	مرض بواسیر و داروی امام علی علیه السلام
۲۵۸	بواسیر
۲۵۸	مرض برص و جذام
۲۶۰	داروی بادها و بواسیر
۲۶۱	حجامت و مسمومیت
۲۶۱	پرهیز از مرض جذام
۲۶۲	معجونی به دستور یکی از پیامبران خدا
۲۶۴	درد شکم یا باد
۲۶۵	قرص برای ترش کردن معده - اشتها آور

۲۶۵	دارو برای امراض معده - مقوی روده‌ها و جگر
۲۶۶	پودر برای دندان
۲۶۶	قرص سورنجان، دارویی مجرب برای درد مفاصل
۲۶۶	خوراک و غذا برای مریضان ذیپاطس
۲۶۷	دارو برای مرض ذیپاطس
۲۶۷	برای تنظیم کار بدن و قلب
۲۶۷	روش تقویت چشم
۲۶۸	فواید عرق کردن
۲۶۹	دستور برای درد معده
۲۶۹	فائده برخی مواد و گیاهان دارویی
۲۷۱	بعضی مطالب سودمند
۲۷۳	سه نکته ارزشمند
۲۷۳	فهرستی از برخی گیاهان دارویی و اثر درمانی آنها
	■ گیاهان داروی طبیعی انسان
۲۷۹	مقدمه
۲۸۳	گیاخواری
۲۸۸	به
۲۸۹	باقلا
۲۸۹	بصل
۲۸۹	بادروج
۲۹۰	آرز (برنج)
۲۹۱	برنامه مناسب غذایی برای کودکان
۲۹۳	میوه و سبزیجات
۲۹۴	سبزیهای تازه برای تغییر ذائقه
۲۹۷	تأثیر مواد غذایی در ایجاد سرطان

۲۹۸	طب فشاری و روشهای درمانی آن
۲۹۸	انجمن تغذیه آمریکا
۲۹۸	پژوهشگران فرانسوی
۲۹۹	یک مقایسه جالب
۳۰۰	تغذیه طبیعی و سلامت اخلاقی
۳۰۲	تولید پلاستیک از گیاهان
۳۰۲	معجزه جدید گیاهان
۳۰۴	درمان افسردگی
۳۰۵	«شهد طبیعت» داروی جدید گیاهی
۳۰۵	کشف یک داروی جدید گیاهی برای درمان سرطان
۳۰۶	میوه‌ها و سبزیجات
۳۰۶	ارزش گیاه در غذای انسان
۳۰۸	مهمترین عامل سلامت کدام است؟
۳۱۰	نظرات دکتر موسی باقری در مورد احیای طب اسلامی
۳۱۳	بیماریهایی که از طریق میوه و سبزیجات آلوده به انسان سرایت می‌کنند
۳۱۴	نقش گیاهخواری در کاهش خشونت‌های جهانی
۳۱۴	علت عدم استفاده از مصارف درمانی عسل در طب جدید
۳۱۵	ویتامینهای گروه B
۳۱۷	اثرات کافئین بر روی ارگانهای مختلف بدن
۳۲۰	در تدبیر مسافرتین
۳۲۳	ریزش مو و گیاهان
۳۳۰	پیاز
۳۳۱	رازیانه
۳۳۵	مرض سالک
۳۳۵	ترنجبین

۳۳۶	قند خون.....
۳۳۷	طب کهن و بی توجهی.....
۳۳۷	سیر و امراض.....
۳۳۸	کافئین و سرطان.....
۳۳۹	گیاه باریجه.....
۳۴۰	خوشاروزه.....
۳۴۰	بادرشی.....
۳۴۰	تقویت قوهٔ باه.....
۳۴۱	گل سرنگون.....
۳۴۴	گلیسرین.....
۳۴۷	چند گیاه دارویی.....
۳۴۸	تیره میخک.....
۳۴۸	تیره میرک (حتمی).....
۳۴۹	بیزه (سداب).....
۳۵۰	تیرهٔ نخود (گلو مینوز).....
۳۵۰	تیره گل سرخ (بروزاسه).....
۳۵۱	تیرهٔ جعفری (چتریان).....
۳۵۱	تیرهٔ روناس.....
۳۵۲	تیرهٔ کاسنی.....
۳۵۲	تیرهٔ پامچال (پریمولاسه).....
۳۵۳	تیرهٔ پیچک (کوئولولولاسه).....
۳۵۳	تیرهٔ گاوزبان.....
۳۵۴	تیره سیب زمینی (سول تاسه).....
۳۵۵	تیرهٔ میمونیان.....
۳۵۵	تیرهٔ نعنای (لایه).....

تیره اسفناج (سالو سلسه)	۳۵۶
تیره گزنه (اورنی کاسه)	۳۵۷
تیره فرمیون (افریاسه)	۳۵۷
چرخش رشد سرخس	۳۵۸
خیس کردن رختخواب	۳۵۸

□ دفاع از طب اسلامی و سنتی

مقدمه	۳۶۳
حجامت یا تطهیر خونی در طب	۳۶۵
معجزه طب سنتی در تبریز	۳۶۹
طب سنتی گیاهی	۳۷۱
«آب درمانی» روش جدید درمان بیماریها	۳۷۴
گزارش سفر مطالعاتی به کشور جمهوری چین	۳۷۹
آشنائی با طب سنتی چین	۳۸۱
اخلاق اسلامی به جای فرهنگ غربی	۳۹۸
تفکر مادی، عامل بسیاری از مفاسد	۴۰۱
طب سنتی از دیدگاه امام خمینی؛	۴۰۶
تشریح در طب سنتی ایران	۴۰۸
اقدامات سازمان بهداشت جهانی برای جلوگیری از زیان داروها	۴۱۸
دستور مؤکد پزشکان قدیم درباره درمان بیماریها	۴۳۰
روش طبابت و تعلیم و تعلم در طب سنتی	۴۳۱
مجموعه مقالات درباره طب سنتی ایران	۴۳۸
دفاع از طب سنتی ایران	۴۳۹
تفاوت های اساسی میان طب سنتی و جدید	۴۴۶
آیا احیاء طب سنتی ممکن است؟	۴۴۸
چرا احیای طب سنتی لازم است؟	۴۵۳

چرا با طب سنتی مخالفت می‌شود؟	۴۵۸
از کجا باید آغاز کرد؟	۴۵۹
ذخیره خوارزمشاهی	۴۶۰
سیر تکاملی	۴۶۲
استنشاق دود سیگار دیگران، انسان را به سرطان ریه مبتلا خواهد کرد	۴۷۹
لزوم بازگشت به پزشکی اسلامی	۴۸۰
امتیازات طب فقهی و سنتی	۴۸۰
احیاء طب اسلامی - سنتی و مکاتب پزشکی و نقش آنها در	۴۸۷
طرح بررسی جامع گیاهان دارویی در جمهوری اسلامی ایران	۴۹۱
اطلاعات لازم جهت تأیید داروهای گیاهی	۴۹۷
هوموپاتی چیست؟	۴۹۹
طب سوزنی	۵۰۳
۳۸۳ نفر در کشور به ویروس ایدز آلوده شده‌اند	۵۱۰
اماله	۵۱۲
داروهای مالشی (اطلیه)	۵۱۳
نطول (داروهای پاشیدنی)	۵۱۳
رگ زدن (فصد)	۵۱۴
زالو درمانی	۵۴۰
قطع خون سیاه	۵۴۲
توقف تخلیه	۵۴۲
معالجه سدد (بند آمدگی‌ها)	۵۴۴
بیماری‌های قلبی و سیگار	۵۴۴
نوشابه‌های کولادار	۵۴۵
حجامت	۵۴۷
درمان با گیاه	۵۵۵

۵۵۸	رمز و راز رگ زنی
۵۶۰	رسالة دلائل النبض
۵۶۷	رسالة دلائل البول
	▣ نبض، قصد و اخلاط
۵۷۱	اقسام نبض
۵۷۲	نبض شناسی
۵۷۳	نظریة جالینوس و تابعین راجع به نبض
۵۷۳	دستور نبض گرفتن
۵۷۸	نبض هماهنگ و مختلف
۵۸۰	نبض های ترکیبی با نام
۵۸۲	نبض طبیعی
۵۸۲	عوامل موثر بر نبض
۵۸۷	نبض جنس نر و ماده در مراحل عمر
۵۸۸	نبض مزاجها
۵۸۹	نبض در فصول سال
۵۹۰	نبض در مناطق مسکونی
۵۹۱	اثر خواب و بیداری بر نبض
۵۹۳	تاثیر ورزش بر نبض
۵۹۳	تاثیر شستشوی بدن بر نبض
۵۹۴	نبض زنان باردار
۵۹۵	نبض دردمندان
۵۹۵	تأثیر ورمها بر نبض
۵۹۷	نبض در حالات مختلف روانی
۵۹۸	تغییر نبض بر اثر حالات غیر طبیعی
۵۹۹	گفتار عمومی در باره معاینه ادرار

۶۰۰	طرز معاینه ادرار.....
۶۰۲	شرح علائم.....
۶۰۲	رنگ ادرار.....
۶۰۵	فصد.....
۶۰۵	فصل رگ زدن (فصد).....
۶۰۵	تشخیص و درمان.....
۶۲۴	رگ.....
۶۲۴	رگ اجوف (ویناکیوا).....
۶۲۴	ورید ابطی (رگ زیر بغل) < Axillary - vein >.....
۶۲۴	رگ اجوف Vanacava.....
۶۲۵	رگ باسلیق < Basilig - vein >.....
۶۲۵	رگ سرخ رگ < Intercostal - superior - vein >.....
۶۲۵	رگ قیفالی متوسط < Median - Cephalic - vein >.....
۶۲۵	رگ زندی اعلی (ورید الکعبری) < Radial vein >.....
۶۲۵	رگ زندی مشترک Common - ulnar - vein.....
۶۲۶	رگ زندی مقدم (رگ مقدم ساعد) < Anterior rlnar vein >.....
۶۲۶	رگ زندی مؤخر (رگ پشت ساعد) < Anterior ulnar vein >.....
۶۲۶	رگ زندی مؤخر (رگ پشت ساعد) < Posterior - ulnar - vein >.....
۶۲۶	اخلاط اربعه.....
۶۲۹	زیادی خون.....
۶۲۹	بلغم.....
۶۳۰	صفرا.....
۶۳۲	سودا.....
۶۳۲	ماء الجین.....
۶۳۳	بی عتدالی (سردی، گرمی و رطوبت).....

۶۳۳		سرديها و رطوبت فزاها.
۶۳۳		خنكي و صفرابرها و خون نشانها
۶۳۴		گرميها و خشكيهاي رطوبت نشان
۶۳۴		معتدلها.
۶۳۴		علامات غلبه خون
۶۳۵		علامات غلبه بلغم
۶۳۵		علامات غلبه صفراء
۶۳۵		علامات غلبه سودا.
۶۳۵		سندی دیگر بر مطالب گذشته
۶۳۷		نگاهی به ارواح بشر
۶۳۹		حجامت
۶۴۳		مرّه (زهره) زهره صفراء.
۶۴۳		روایت اخلاط.
۶۴۵		در بیان نشانه‌هایی که دلالت می‌کند بر وضع مواج بدن.
۶۴۶		املاح و کلورین.
۶۴۷		فسفر و فسفاتها.
۶۴۷		ید.
۶۴۸		آهن
۶۴۸		پتاسیم
۶۴۹		روی
۶۴۹		کلسیم
۶۴۹		سیلیس
۶۴۹		آرسنیک
۶۴۹		گوگرد
۶۴۹		سدیم

۲۴ فهرست

۶۵۰ منگنز

۶۵۰ علامت اختصار

۶۵۱ سرطان، آهن و ویتامین

۶۵۴ ویتامین ها

۶۵۴ سبزیجات

۶۶۵ منابع و مأخذ

www.ketab.ir

□ مقدمه

خدای متعال آن حکیم مطلق که اسم وی دوا و ذکر او شفا می‌باشد، حیات و ممات به دست اوست، و هم اوست که برای هر مرضی که هست، دارو هم آفریده است، و این بر عهده انسان است که با تعقل و جستجو و تجربه داروهای طبیعی خدادادی را کشف نموده و به کار ببرد، که با هدایت الهی انسان توانسته است داروهای طبیعی از منشأ گیاهی، حیوانی و معدنی را از بدو آفرینش تاکنون برای معالجه امراض مختلف کشف نماید و از این داروهای طبیعی شفا یابد.

برخی از داروها جامع می‌باشند مانند عسل که تأثیر شفابخشی اش از انواع گله‌ها و گیاهان می‌باشد و در قرآن مجید هم به عنوان شفای امراض معرفی شده است: «يَخْرُجُ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ»^۱.

اما خدای حکیم و دانا در بدن انسان قدرت مبارزه با عوامل امراض و اعجاز خود درمانی بدون دارو را نهاده است. ولی با افراط در مصرف داروهای مصنوعی و شیمیایی این مقاومت طبیعی بدن علیه امراض کم شده و به تندرستی و سلامتی انسان لطمه وارد می‌شود و مرگ و میر افزایش می‌یابد در حالی که انسان با قوه ارادی و روحی و ایمانی می‌تواند از امراض دور باشد.

پیامبر ما حضرت محمد ﷺ و عیسی مسیح علیهما السلام بدون دارو افراد زیادی را از امراض مختلف شفا دادند و به قول خدای متعال در قرآن: «وَأُبرِءُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِ الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ» کورها، جذامیها و مبروص را با اذن الهی تندرست می‌کرد و مرده‌ها را زنده

می نمود.

البته مقام پیامبری که مبنی بر وحی الهی است به مراتب بالاتر از پزشک و حکیم و طبیب می باشد و مقام اشرف المرسلین، یعنی پیامبر مآذین^{علیه السلام} در مقایسه با حضرت مسیح^{علیه السلام} بالاتر می باشد و دعای آن حضرت که رحمة للعالمین بوده سریع تر به اجابت می رسیده است. بدون شک هزارها بیمار روحی و جسمی از وجود مبارک آن حضرت شفا یافته اند و همچنین از ائمة معصومین^{علیهم السلام} و حتی اولیاء الله و مؤمنینی که دارای نفس پاک و ایمان راسخ و تقوا می باشند، نیز افراد زیادی توانسته اند بدون دارو از امراض لاعلاج شفا یابند.

در همه مذاهب توسل به خدا با دعاها و آیات مخصوص رایج بوده است که در اسلام ذکر اسماء الهی و آیات قرآنی قلوب را آرامش بخشیده و در معالجه امراض مؤثر می باشد. البته شفایابی با مصلحت الهی و درجه اخلاص و ایمان انسان مربوط است. طب سنتی اسلامی با نسخه های مختلف از پیامبران و ائمة اطهار^{علیهم السلام} و از حکمای حاذق از کشورهای اسلامی نسبت به طب یونانی خیلی پیشرفت نموده و قابل تقدیر می باشد. قرآن کتاب هدایت است و امام معصوم عالم به هدایت کل قرآن «و کل شیء أحصیناه فی إمام مبین»، و منزلت امام بالاتر از کتاب است، زیرا که دستورات کتاب الهی را امام برحق به طور کامل تفسیر و اجرا می کند.

هر امر و نهی قرآن مجید قانون طب می باشد که علوم پیشرفته جدید هم آن را می پذیرد و به حکمت احکام الهی اعتراف دارد. همچنین احادیث نبوی و ائمة اطهار که به شکل کتابهایی مانند: طب النبوی و طب الرضا و طب الصادق و طب الأئمة^{علیهم السلام} تألیف و منتشر شده اند، گنجینه ای گرانبها و بی بدیل می باشند.

علامة مجلسی عالم بزرگوار عهد صفوی در کتاب السماء و العالم از بحار الأنوار، طب نبوی اکرم و ائمة اطهار^{علیهم السلام} را جمع آوری کرده است که در طب و معالجه بیماریها و خواص داروها ۳۸ باب دارد. همچنین کتاب المستغفری که حاوی ۴۳ دستور طبیبی و بهداشتی اسلامی می باشد. و نیز کتابهای نثر الثالی و طب الأئمة که همه اینها از

کتاب‌های ارزشمندی بوده و به چاپ رسیده و منتشر شده‌اند.

نگارنده چندین کتاب در طب اسلامی تألیف نموده و همه احادیث نقل شده از پیامبران و ائمه اطهار علیهم‌السلام راجع به طب و بهداشت اسلامی را از منابع شیعه و سنی جمع‌آوری کرده است که بزودی به چاپ رسیده و در دسترس عموم قرار دارد.

وقتی پزشکان جدید تجویز کرده بودند که پای مریضی از زانو بریده شود و علاج و درمان دیگری نداشتند سپس حکیمی هشتاد ساله با درمان سنتی، از گیاهان دارویی همان مریض را در مدت سه روز از مرض رهایی بخشید و موجب حیرت و تعجب پزشکان گردهید، پزشکان نیز باید طب سنتی را ارج نهاده و ارزش آن را بدانند.

مع‌الاسف طبابت سنتی و حکمت اسلامی در کشور خود بیگانه و در دست استعمارگران «ترور» شده است، و عده‌ای از افراد در داخل کشور از روی جهالت و بی اطلاعی طب سنتی را مسخره می‌کنند و شخصیت حکیم در ایران محو و معدوم شده است!

فقط نامی از حکیم بوعلی سینا، حکیم دکریای رازی، حکیم جرجانی، حکیم مؤمن تنکابنی و غیر اینها اکنون فقط نامی باقی مانده است و طب و گنجینه نسخ سنتی آنها به یغما رفته ولی در کشورهای خارجی از کتب آنها در طب و حکمت استقبال نموده و به زبانهای خارجی ترجمه و مورد استفاده قرار دادند.

دکتر ژان والنه طب گیاهی را در فرانسه احیا نمود. همچنین کشور آمریکا سالانه به ارزش بیش از پنجاه میلیون دلار گیاهان دارویی را از سایر جهان وارد می‌کند. سپس مواد مؤثر آنها را استخراج نموده و به شکل داروهای جدید در آورده با چندین برابر قیمت خرید مجدداً به سایر نقاط جهان صادر می‌نماید. اگر بهداشت اسلامی و احکام الهی رعایت شوند بیمارها و فقر ناشی از آن کمتر خواهد شد. بیمارهای گوناگون در جوامع بشری باعث رکود اقتصادی می‌باشند. لذا بیمارها را باید از این طریق ریشه کن کنیم.

حضرت رسول اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم فرمودند: اگر انسان یک لقمه مانده به سیر شدن از غذا دست بکشد و بی اشتها غذا نخورد سلامتی و تندرستی وی بیمه می‌شود و از امراض

مصون می ماند، و به قول انگلیسی ها Prevention is better than cure. یعنی جلوگیری یا پیشگیری از امراض بهتر از علاج و مداوا می باشد. ولی متأسفانه در کشور ما مصرف داروهای شیمیایی برابر با مصرف آن در چین با بیش از یک میلیارد نفر جمعیت می باشد، لذا مبالغ هنگفتی برای واردات دارو و مواد اولیه داروسازی مصرف می شود. مواد اولیه داروسازی صد در صد از واردات تأمین شده و در داخل به شکل قرص، شربت، قطره و کپسول عرضه می شود.

این مصرف بی رویه و اسراف دارو بازار خوبی برای تولید کنندگان استعمارگر خارجی می باشد و به علت وابستگی های دو جانبه شدید، استعمار زدایی امکان ندارد مگر آنکه بخود بیاییم و طب سنتی را با تحکیم حکمت اسلامی حفظ و احیا کنیم.

در کشور ما اکنون فقط چند حکیم وجود دارند ولی در چین حدود ۵۰٪ حکیم و ۵۰٪ پزشک دارند. در پاکستان حدود ۶۰٪ حکیم و ۴۰٪ پزشک هستند. در ژاپن حدود ۴۰/۱۰۰۰ تن گیاهان داروی بیشتر از ۲۰۰ نوع هر سال وارد می شود. در آمریکا هم به گیاهان دارویی طبیعی و بی ضرر تمایل بیشتری دارند، و آرزومندیم که بزودی در کشورمان هم بیشتر از ۳۰٪ نیاز دارو را از گیاهان تأمین نماید تا خروج ارز جهت واردات داروهای شیمیایی و ضعف آور کاسته شود، بلکه با صدور داروهای سنتی و شفاعت بخش ایرانی درآمد کشور در آتی روزافزون گردد.

هیچ کس به مانند شیمیست داروساز و پزشک و حکیم به خواص برگ درخت و گیاه دارویی معرفت ندارد، و تنوع و کیفیت مواد شیمیایی گوناگون که در گیاهان تولید می شود حیرت انگیز است. اگر انسان آنها را سنتز کند به کارخانجات بزرگ نیاز است ولی به مشیت خدای حکیم داروهای شفاعت بخش و ارزنده به طور طبیعی در گیاهان تولید می شوند و از بدو آفرینش تا قیامت تأثیر درمان دارند ولی جای بسی تأسف است که داروهای شیمیایی به جای آنکه اول روی حیوانات مانند موش و سگ و گربه و خوک آزمایش شوند روی مردم خیانت کار و اعدام شوندگان و سیاه پوستان و زرد پوستان و مردم کشورهای هند و پاکستان و ایران و غیره آزمایش می شوند و پس از چند سالی اگر

ثابت شد که اثرات سوء ندارند یعنی سرطان‌زا و مضر قلب و اعصاب و اعضاء رئیسه و غیر نباشند و اگر عوارض جنبی مشاهده نشد برای مردم کشورهای پیشرفته تولید و مصرف می‌شود. وگرنه تولید آن دارو ممنوع می‌گردد ولی به داروهای کارخانه خدا که به طور طبیعی در گیاهان تولید می‌شوند و تا آخر زمان تأثیر درمانی و جاودانه دارند بی‌اعتنایی می‌شود.

چنانکه در موارد متعدّد یادآور شدیم در اسلام سندهای زنده زیادی در مورد طب گیاهی دارویی وجود دارد اما با این همه، داروی شیمیایی نیز مردود نیست، زیرا بزرگترین شیمیدان جهان جابر بن حیان از شاگردان امام صادق علیه السلام است و کتابهای گوناگون وی که از سه هزار جلد متجاوز است شاهد بر آن است.

این کتاب به نام «راهنمای درمان در طب اسلامی» یا «قربادین مکتب اهل بیت علیهم السلام» یا «قربادین مکتب اهل بیت علیهم السلام حاوی داروهای مختلفی جهت درمان امراض و بیماریهای گوناگون می‌باشد با استفاده از روایاتی که در این زمینه وارد شده و اینک در اختیار علاقمندان به طب اسلامی قرار گرفته و امید است که مورد استفاده همگان واقع شود.

قم - مصطفی نورانی

بهار ۱۳۷۹ ه. ش.